

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIANT SON IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». — Dante.

APRETÈM LAS FILAS

La bullanga continúa dominant pels carrers de Madrid y els polítics van d'una banda al altra preocupats; com que viuen al dia, com que no hi ha previsió, y qualsevol aconteixement, per insignificant que sia, pot esdevenir important si las circumstancies ajudan, l'agitació de Madrid y d'altres capitals de Espanya, pot donar resultats diferents dels que s'proposavan els seus iniciadors. Pero com que no s' debat cap interès del poble, com que no es tracta més que d'interessos de la burocracia mateixa, disfressats per paraulas y principis que mentres no s' tradueixin en fets no son altra cosa que abstraccions, pot ja desde ara afirmar-se que nosaltres no tenim de guanyarhi res ab las bullangas de Madrid, ni ab las solucions que las mateixas provoquin.

Els resultats polítics d'aquels desordres d'ara, tenen d' ésser un major descrèdit als ulls dels estrangers, una major debilitat del Estat, més desballestament en tots els serveys públics. Tot plegat son senyals clares de que l'Estat ha baixat uns quans esglaons de la llarga escala de la seva decadencia.

Nosaltres, de tots aquets aconteixements, no'n podem esperar res de bó; però tenim de viure previnguts y treballar pera que'ns vingan els menys perjudicis possibles. Nostra terra té grans interessos materials a defensar y cada disbarat d'aquest a Madrid, els posan en perill de pèrdes; y no sols tenim aquets interessos materials, sino qu' en tenim de morals a conquerir; els desacerts y la debilitat dels polítics centralistas, nosaltres tenim el dever d'aprofitarlos.

Pera obtenir las ventatjas d'ordre polítich que nostra terra necessita, pera conservar los interessos que'ns hem guanyat, es precis que cada dia ens fem més forts, y pera aixó no més hi ha que un camí pera a seguir, que es el de la unió de tots els catalans. Si nosaltres ens presentém units, formant pinya davant de la burocracia espanyola, cada dia més débil per sas lluytas y divisions, que avuy surten fins pels carrers de Madrid, allavors la victoria será ben nostra y pera res tenim de temer las bullangas de la capital del Estat espanyol ni las sevas conseqüencias.

El mal que corseca l'Estat fa llegua per hora. Aterra veure 'ls estragos que 'l mal fá...

El dia menos pensat será necessari aquí un gran núcleu de forsas. Pobres de nosaltres si no l'hem sapigut constituir!

(Del *Diari de Catalunya*).

Qüestio de fetxas

Ni Barcelona ni cap poble de Catalunya ha respot a l'agitació de Madrid y d'algunas otras provincias, y aquet fet, que honra moltíssim a Catalunya, té una explicació ben senzilla. Es qüestió de fetxas.

A Madrid se tenen per liberals y modernas las mateixas ideas, els mateixos principis revolucionaris de comens del sigle passat. El pensament de la gent del any 1840, es el que a Madrid ha promogut els disturbis d'ara. A Barcelona son ja pochis els que pensan com l'any 40, son pochis y aquets pochis tenen poca influencia en l'opinió.

A Catalunya s'ha seguit de més aprop l'evolució del pensament de tota l'Europa civilizada; en nostra terra el moviment jacobí que portá en lo polítich la revolució de Setembre, inspirada en els principis de la revolució francesa, son considerats com a reaccionaris y han sigit rectificats, modificats per l'evolució natural que sofreixen totes las cosas ab el temps.

Al romanticisme del any 30 ha succehit el moviment naturalista y positivista; als principis dogmátichs y abstractes, l'estudi de la realitat viventa, l'amor als estudis històrics y a la tradició; y las ideas polítichs se modificaren en el sentit dels moderns estudis socials y filosófichs. El principi d'igualtat; proclamat d'un modo absolut pels revolucionaris francesos, s'ha vist que era injust aplicarlo ab aquell criteri, perque en la realitat els homes no son tots iguals; s'ha vist que la llibertat queda restringida pels debers que l'home contrau ab la societat de que forma part y pel respecte que deu a sos conciudadans; s'ha vist que la fraternitat sols pot ésser una aspiració ó una virtut, però no una realitat, puig l'instint de conservació y l'egoisme humá s'hi oposan.

Una major cultura dels homes directores de la societat catalana y dels catalans, ha fet que tots tinguessim un concepte més clar, més positiu y més noble de la llibertat, y s'ha establert la costum de respectarse els que tenen ideas contrarias; y si bé no hem arribat

al nivell dels pobles més avansats d'Europa, en els que'l respecte a la individualitat humana arriba al punt més alt com Inglaterra, es indubtable que comparats ab la gent de Madrid, estém a molta major altura y els fets darrers clarament ho demostran.

Aquí judiquém als homes per lo que fan, a las cosas pels seus resultats; aplicant aquet criteri al moviment actual, veyém que l'han iniciat en Romero y en Canalejas y altres polítics que han exercit el poder, y que desde ell han implantat el caciquisme y el favoreisme, que s'han burlat de totes les lleys, que son els responsables de las desfetas del Estat y enemichs constants de Catalunya. ¿Com creure lo que predicen aquets homes?

¿Com acceptar un moviment que tendeix a enfortir l'omnipotencia del Estat y el centralisme? ¿Com pot Catalunya associarse y contribuir a solicitar cosas que la práctica ha demostrat ésser contrarias a la llibertat que'l nostre poble tant estima y incompatibles ab els interessos materials nostres?

Si s' tractés d'esmenar errors ó de combatre l'absolutisme del Estat pera donar llibertat al poble, ó de la implantació de reformas que poguessin ésser beneficiosas a nostra terra; en una paraula, si s' tractés seriament de transformar la máquina de l'Administració espanyola, Catalunya haguera contribuít a la obra ab totes sas forsas y ab sa llealtat acostumada.

Desenganyintse els polítics madrilenys, aquí tenim pensament polítich propi y solucions ben estudiadas que no'ns farán modificar la gent de per allá. Y tenim, sobre tot, major cultura; y sino, comparin la conducta dels quefes republicans de Madrid ab la del senyor Sol a Barcelona; allí atjan a las masses contra 'ls religiosos; aquí, abans de tot, se proclama el respecte a totes las ideas y a tots els homes.

Res, qüestio de fetxas, a Madrid viuen ab las mateixas ideas del 1830. Aquí, afortunadament ja han arribat las del 1900.

UNA CARTA A TEMPS

SEGONA PART DE: NO DEIXIS LO QUE TENS..

L'altar de la Verge del Roser en l'iglesia de la parroquia, presentava un bon colp de vista, adornat com estava ab flors y grans domassos vermells y

il·luminat esplendidament, vegentsi dos artístichs reclinatoris al peu del altar, los quals havien de ser ocupats pels nuvis durant la celebració de la santa Missa.

Tot estava a punt. Sols faltava que arribessin al temple los nuvis y 'ls seus acompanyants.

Dintre de la sagristia esperava lo senyor Recló y 'l delegat del Juljat municipal, que, com es costum, assisteix a la cerimonia pera donar fe de que s'ha celebrat lo matrimoni que queda inscrit en los llibres del Registre Civil.

A un racó s'hi veuhen tres escolanes parlant ab veu baixa y preguntantse l'un a l'altre si 'ls promesos estan ó no ab bona posició social y fen calculs sobre la propineta que rebrán de mans d'ls contrayents.

Tot d'un plegat se torba 'l silenci que regna a n' aquella iglesia y se sent lo murmurall de veus que parlen molt baixet y les trepitjades dels convidats que van arriván. Los primers son la núvia y 'ls seus acompanyants. Aquesta vesteix un hermosíssim traje de surt negre adornat ab molt de gust y un vel blanc senyit al cap per una capritxosa agulla revoltada de brillants.

La senyora Sió, no la deixa ni un instant, puig allí hi fa lo papè de mare.

Les amigues de Pauleta no poden dissimular la mica d'enveja que 'ls fa la núvia, puig algunes d'elles sols pensen en aquell hora, tan anyorada per tota jove qu'ha viscut a n' al mon de les ilusions.

Poch a poch va passán l' hora convidada pera la cerimonia y 'l nuvi no compareix.

— Que vaigi qualsevol a veure si venen, — diu una de les convidades.

— Podé estan esperán a n' algú, — diu un' altra del acompanyament.

— Calleu — respon la senyora Sió — no cal que hi anen, ja son aquí.

En aquell mateix moment van entrán tots los amichs y convidats del nuvi. A n' aquest se li nota qu'ha sofert alguna contrarietat y ho demostra més encara lo quedarse en mitj de tres ó quatre amichs que pels admans que fan se veu que tracten de convensel. Poch a poch y parlant baix van caminant en direcció a la sagristia.

— Escolta, Jaumet, — diu una noya a un dels que parlaven ab en Pepet, — ¿qué passa que veniu tant tart y 'l nuvi sembla qu' estigui disgustat?

— ¿Que qué passa? Mira, veus aquell qu' está recolzat a n' aquella columna y que no para d' esquadriñar los nostres moviments, es en Quimet, l' hereu

de ca 'n Planets. Tu ja sabs que 's va quedar viu de fa tres mesos, y segons males llengües la Pauleta y ell s' han parlat diferents vegades, apesar d' haver promís ella á n' en Pepet que no 'l miraria més. Donchs be; com la senyora Sió no ha parat fins que ha conseguit que 's casin Pepet y Pauleta, resulta que ara venin, ens ha deturat un noy y ha entregat una carta al Pepet, y que va firmada per una persona molt respectable d' aquí, en la qual li diu, entre altres coses, que encara hi es á temps, puig la Pauleta va á casarse perque casi 's pot dir que li obliga la senyora Sió, y acaba la carta dientli que tan sols Deu sab si serà felis.

— Aixó deu ser algú que vol fer brometa.

— ¡Brometa!... No ho crech, pero de vegades un avis á temps es molt bo.

Casi ningú dels concurrents s' ha fixat en lo dialech d' aquets dos.

La cerimonia ja s' ha comensat. En Pepet está molt tranquil y ab la cara riellera.

La Pauleta no aixeca la vista de terra.

Quan lo senyor Recló arriba á la frase que diu: «Vol per esposa y muller á Pauleta, etc.» Pepet calla; mes lo capellá torna á repetir lo mateix y Pepet ab lo cap alt y una serenitat incompreensible diu: «No, pare.»

— ¡Que!... — diuen tots.

En aquest moment la escena que 's desarrolla allí es de verdadera admiració. Ningú 's dona compte de semejant resposta. Pepet agafa pel bras á la Pauleta y ab veu baixa li diu:

— Allí 't tens; ¿lo veus? está aguantan la columna per que no caigui. Nova, jo ab tu no hi viuria be. Allí 't tens, es viu, encara poden casarvos.

Y dirigin se als seus acompanyants los diu:

— Amichs meus, no vos estranyi ma determinació. Tenia un pressentiment, que he pogut evitar á temps. Jo no viuria felis ab aquesta noya.

Pepet, juntament ab tots los seus convidats se retiren de la iglesia abont hi quedaren l' acompanyament y familia de la Pauleta, procurán retornar á n' a questa de la basca que li havia agafat al sentir de Pepet aquelles paraules.

Quimet de ca 'n Planets, al veurer tot aixó respirá de satisfacció y 's desfeva anin y venin á portar lo que convenia pera retornar á la Pauleta.

¡Passats quatre mesos de tot aixó, a mateix altar, y guarnit ab igual esplendor, un capellá benehía lo matrimoni de Pauleta y l' hereu Planets!

E. Cantero y Hernandéz
Tortosa, Febrer de 1901.

NOTICIES

En cumpliment del conveni celebrat ab sos acreedors la Royal Companyia de Canalisació y Rechts del Ebre, declarada en suspensió de pagos, anuncia la distribució de la part corresponent de beneficis obtinguts hasta 'l dia 31 de Desembre de 1899.

Ha sigut nomenat Julje de Tortosa D. Enrich Roig que ho era de Saragossa.

Lo dillans, 11 de Febrer, se celebren dos reunions republicanes en los

teatres de la ciutat, reynant la major armonia entre 'ls convidats.

En breu rebrá el regiment infanteria de Almansa, de guarnició á Tarragona, 27 caixas de municions.

A Barcelona 's va trobá ahir un mort en lo cap destrossat; se presumeix ser d' un home de 43 anys, de Cambrils.

Se pensa per alguns detalls que 's tracta de un suícidí. Al infeliz se l'hi va trobar un passaport francés, extés á nom de Juan Miralles.

L' acreditat propietari del elegant establiment de calsat D. Joan Morese Melich, ens ha donat ha sapiguer que ha traspasat lo negoci á son fill D. Joan Morese, amich nostre particular y persona molt inteligent.

Lo crédit d' aquesta casa important no perdrá res en lo cambi sufert, puig les qualitats del nou propietari son ferma garantia de honradesa y activitat.

Pera 'l dia 21 del mes corrent s' ha convocat á sessió extraordinaria á la Diputació provincial, al objecte de tractar assumptos importants y de caracter urgentissim.

Durant aquesta setmana ha fet un fret intensissim, marcant el termómetro de 2 á 5 graus sobre cero pels matins.

En vista del desenrotllo que ha pres la enfermetat del sarrampió al Perelló, l' alcalde ha manat tancar totes les escoles d' aquella vila.

L' Ajuntament de Tortosa ha comprat quatre porchs de les classes Yorkshire y Berkshire, procedents de la Granja central de Alfons XII de Madrid.

Aquesta adquisició l' ha feta nostra Corporació municipal al objecte de procurar lo millorament del bestia porquí en aquest palis.

En un hort de l' arrabal de la Creu s' han trobat dos cantis de monedes d' or. Cada lú d' ells estava enterrat en sili distint.

Segons de públich se diu aquest tresor fou amagat de pochos anys ensá.

A consecuencia del fret revnant, fá dies que pel mati 's troba glassada la superficie de les basses d' agua de nostres camps.

En virtut dels pochos cassos de sarrampió que 's registren á la vehina ciutat de Roquetes, l' alcalde d' aquella ciutat han donat ordre d' obrir les escoles qu' havian sigut tancades un mes enrera, á fi de evitar lo contegi d' aquesta enfermetat que ab characters tan alarmants se presentá.

Lo fret d' aquestos dies ha perjudicat moltissim als taronjers de nostres hortes, quines fulles han quedat envedrides y moltes d' ells corsecades.

Convé recordar als cassadors que desde 'l 16 del actual fins al 18 d' Agost estén en temps de veda.

El Govern acaba de rebre noticias de qu' el Sant Pare ha acceptat gustosamente y aprovará la proposta del Car-

denal Casañas pera ocupar la cadira episcopal de Barcelona.

El Govern americá esta molt preocupat pel temor de que á Cuba á la primavera vineta esclati una nova y formidable insurrecció. Els cubans están disposats á sofrirho tot pera lograr l' independencia de la seva patria.

Els ánims están exitadissims y cada vegada son mes marcadas las demostracions de descontent y 'ls treballs que 's fan de sota mi pera arribar á l' independencia.

Segóns los datos recullits á Barcelona, lo cens de població arriba á 526,130 habitants.

S' ha publicat lo primer número de la *Lliga Escolar*, setmanari catalá que surt á Manresa.

Lo nou periódich ve plé de bons propósitos pera la cultura de nostra patria. Sia benvingut.

Ha comensat á sortir una colecció de cançons catalanes originals de donya Narcisa Freixa. Se publicarà un quadern cada mes y son preu será tres rals lo quadern. Lo primer quadern conté la cansó titulada *La falsa nineta*.

Donada l' importancia actual del bisbat de Barcelona, anuncia part de la prensa que tot seguit qu' haigi pres possessió de dit Bisbat lo Cardenal Cassanyes, será nomenat Bisbe auxiliar del Cardenal lo canonge Doctor Cortés.

Se calcula en 26,000 duros lo que 'ls marmessors de D. Víctor Balaguer podran reunir, de lo que aquell deixá escampat, pera constituir una renda ab destí á la Biblioteca Museo de Vilanova y Geltrú.

A consecuencia de la nevada del dia abans, ahir pel mati lo termómetro arribá á senyalar quatre graus sola zero, quina depressió feya molts anys no s' havia vist.

Aquest fret excessiu ens recorda aquell adagi que diu:

Any de neu any de Deu.

Si aixís segueix, la cullita del oli del any que bé será abundosa y excelent.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge dia 17, San Pere Tomís.—Dilluns, 18, San Simeó.—Dimars, 19, San Conrado.—Dimecres, 20, San Lleó.—Dijous, 21, San Vèrulo.—Divendres, 22, La Citedra de San Pere en Antioquia.—Dissapte, 23, Santa Margarida.

Las carreteras del Estat

El Ministre d' Agricultura y Obras Públicas se proposa posar ordre en el gran desordre que, com en tot lo que depén del Estat, existeix en el ram de carreteras.

Al efecte, ha dictat un Real Decret disposant que 's revisi el plan actual de carreteras pera ferhi las inclusions y exclusions oportunas, que s' avaluhin pel seu import de pressupost, que 's fassin classificacions per grupos pera

senyalar la prelación als fins de la construcció y donant altrás disposicions, que, segons el ministre, deuen millorar l' estat d' aquestas vias públicas.

L' objecte primordial del ministre no es altre que alleugerir al Estat de la carga de construcció y conservació de carreteras, traspasantla al Municipi y á la Provincia. L' argument ministerial en pró de semblant disposició, consisteix en alegar la superior utilitat dels camins vehinals y carreteras provincials.

En efecte, á Fransa, país infinitament més ben regit en aquest punt que 'l nostre, las carreteras nacionals mideixen 38,000 kilómetres, ó sia 2,000 més que las construidas y en constucció que hi ha á Espanya y 46,000 kilómetres menos que las que figuran avuy incluídas en el plan general del Estat espanyol. En cambi, á Fransa, els camins provincials y vehinals fan, en conjunt, 546,000 kilómetres, mentres que 'ls d' Espanya sols tenen la longitud de 27,000 kilómetres.

Pero si l' Estat se desfá d' aquesta carga, ¿quina compensació donará á las Diputacions y als Municipis? Per ara s' accontenta el Ministre en fer algunas promesas... que no 's cumplirán.

Lo qual vol dir que aquestos organismes tindrán la penuria de sempre pera obrir y conservar vias públicas pera 'l tránzit rodat, y que 'l país podrá comptar menos que may ab la protecció del Estat pera completar la actual xarxa de carreteras anomenadas generals, quan mes hé molts d' ellas haurían de dirse particulars, de cacichs y politichs influents.

Y aquesta subordinació dels interesos generals als particulars se realisarà més que may, implantant els medis de reforma que 's proposan desde el Ministeri d' Obras Públicas, consistentes en posar trabas á la ilimitada extensió de la xarxa de carreteras del Estat y en organizar un servey de camins secundaris, á quins gastos s' assegura que hi contribuirá l' Estat.

Acceptant que la promesa del Govern arribés á ser un fet, allavoras resultaria que duas malas influencias informarian la realisació del nou plan: la influencia parlamentaria vinguda del centre y la influencia avuy ja existent dels manglejadors dels interesos comarcals y locals.

No es aixís com se millorarà l' estat actual de las nostras vias públicas y com se fomentará la construcció de las molts que fan falta al comer y á l' agricultura: el remey cal aplicarlo en l' origen del mal, modificant radicalment tots los organismes que intervenen en la confecció de plans y realisació d' aquestas vias públicas.

(Del *Diari de Catalunya*).

Los tres suspiros de l' arpa

BALADA

En la tomba hi há una reyna,
rich mantell te per mortalla,
un ceptre d' or en la mà
y sobre son pit un arpa.

Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Sols l' arpa tres cordas té,

dolsas, vibrants, delicadas,
com té tres cordas lo cor,
la Fé, l' Amor y la Patria.
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Era lo goig de la reyna,
y en las sevas mans parlava,
y al seu ressó s' adormian
los seus fillets en sa falda.
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Si entonava cants de guerra,
tremian los mons y planas;
si treya sorpirs d' amor,
las ninas d' amor penavan.
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Mes ¿qué té la hermosa reyna?
¿perqué la seva arpa calla?
¿qué s' han fet los lays d' amor?
¿que s' han fet, ay, las baladas?
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Era tendra y carinyosa
y l' ha encisada un monarca;
ab sentidas amoretas
al mitj del cor l' ha fletxada.
Fills de la reyna, plora i,
plorau de dol y anyoransa.

—Seurém junts en un sol trono,
juntarém las nostras armas:
en un quartel lo lleó
y en l' altre quartel las barras.—
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Mes la reyna té enemichs,
que en la cort tenen privansa,
vils corchs que sempre rossegan
de verinosa fiblada.
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Lo monarca se 'ls escolta...
prest de la reyna 's recata;
cambia l' amor en desdeny
y el desdeny en odi cambia.
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Ja no l' aclaman senyora;
la senyora n' es esclava;
perque llansa ays de dolor,
la llengua li han arrancada.
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

—Ja ha finat, ja, la estrangera;
ja ha finat, ja, la bastarda;
enterraula ab son marçell,
ab arpa y ceptre enterraula.—
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Ay mare! no ets morta, no;
encara ton foch m' abrasa;
no ets morta, no, mare meva...
los teus fills viuhén encara.
Fills de la reyna plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Rodejan la seva tomba;
al peu un llorer hi plantan,
sols ab llágrimas lo regan;
sanch de llur cos es sa sava,
Fills de la reyna, plorau,
plorau de dol y anyoransa.

Y feya llarch temps que muts
vetllavan la tomba santa,
quan l' arpa dona un gemech...
la reyna s' ha despertada!
Nostra mare resucita...
fills de la reyna, esperansa!

Al despertar, tres sospirs
trau del fons de sas entranyas;
y á cada sospir del cor
sona una corda del arpa.
Fills de la reyna, silenci,
vostra mare es la que parla.

La de la Fé diu: *aléntam!*
la del amor: *espós, amam!*
la de la Patria, vibrant,
ab tendre só crida: *álsam!*
Aixeca, espós, á la reyna!
fills de la reyna, aixecaula!
si ha perdutson ceptre al menys
per consol deixauli l' arpa.
Antoni Camps y Fabrés.

TRANSVAAL

Un corresponsal á Marsella d' un diari parisench diu que ha pogut preguntar als soldats inglesos embarcats en la *Britannia* cóm se portavan los boers, y li contestáren: «se baten com lleons, y, lo que es més d' estranyar, que no hi ha medi possible d' evaluar la importancia numérica dels contingents boers. Malgrat los sacrificis que fa Inglaterra pera apoderarse del Sud de Africa, no donan cap resultat sério, y las ventatjas logradas son destruhidas pels fracassos cada vegada més crudels.»

De manera, donchs, que resulta absolutament un sarcasme la proclamació d' Eduard VII com á senyor suprém del Transvaal, y una rediculesa fora de mida lo que sobre aquesta «proclamació» diu la premsa chamberlanista.

En efecte, ¿sobre qué radica la suprema soberania del hereu de Victoria? ¿Sobre l' avench insondable que engoleix, sense mida, los milions, los homes y 'ls restos del prestigi d' Inglaterra? ¿Sobre la llista horrorosa de morts que may s' acaba, y que puja cada setmana á cinch ó á sis centas víctimas pel cap més baix? ¿Sobre 'ls 20,000 invallits pera mentres los duri sa vida miserable? ¿Sobre un exércit afamat, mal vestit y mal pagat?

¡Cara li costa la «soberania» *in et super* lo Transvaal al novell rey d' Inglaterra! 50.000,000 de franchs per setmana!... Una futesa.

Pelegrí Casades y Gramatzes.

BATXILLERÍAS

UN PUNT DE MILIONARI

Un famós pintor suech anomenat Andreu Zorn, acaba d' incoar un procés contra un milionari de Sant Lluís (Nort América), Mr. Henry Clay Pierce.

Aquet financier havia encarregat al artista el seu retrato, el de la seva muller y el de la seva filla, á rahó de 20,000 franchs cada un.

Encara que las telas varen resultar ser verdaderas obras mestras, segons las pesonas entesas, el milionari 's va negar á acceptarlos, invocant el pretext de que no havia imprés á las imatges la expressió noble que 'ls retratats desitjavan, sense tenir en compte que co-

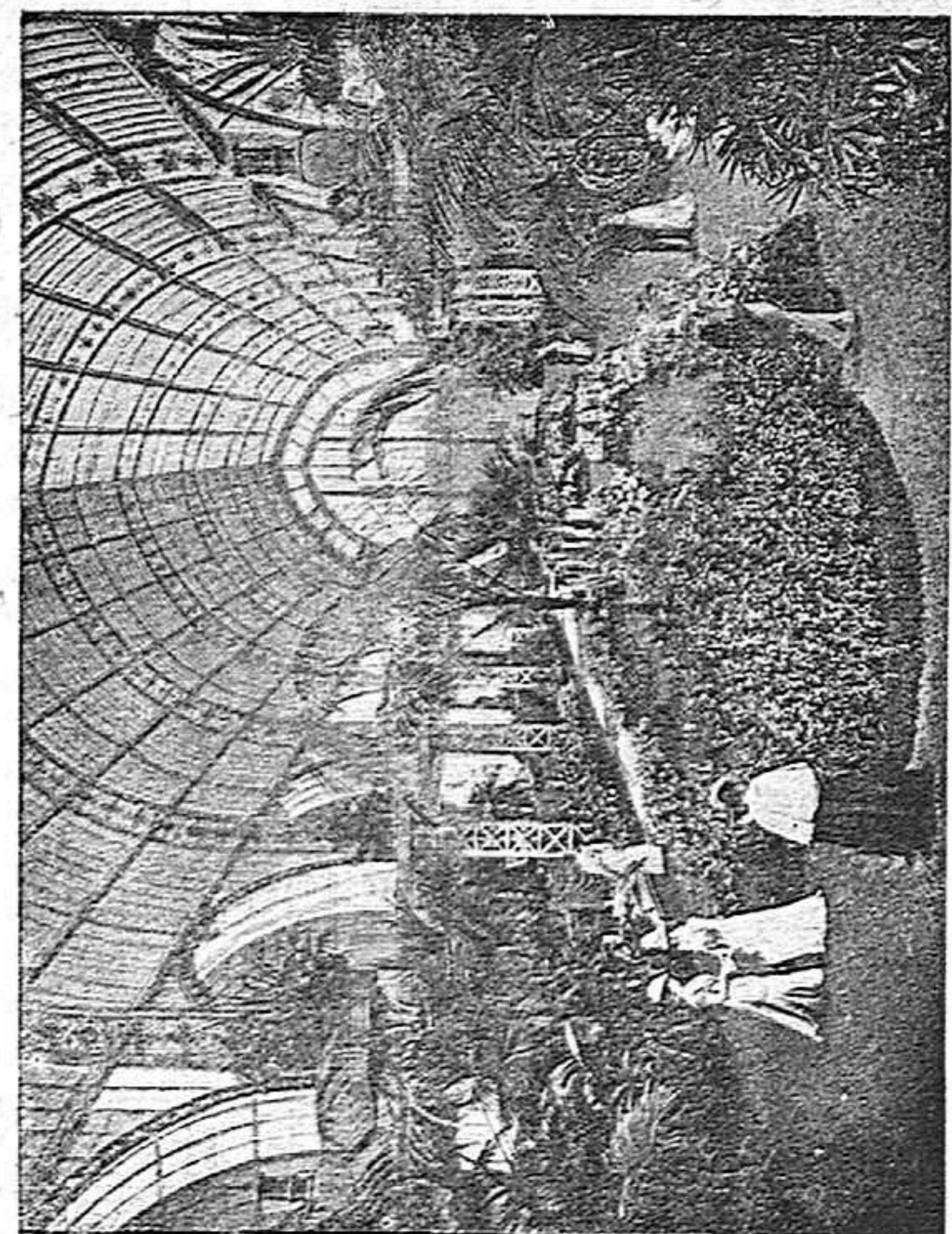
ESPLANADA DELS INVÁLITS

catifes, flors artificials, objectes decoratius y una innumerable colecció de cristalls y espills ab aplicacions de metalles riquíssims.
La ornamentació exterior d' aquestos edificis no pot esser ni més séria ni més nova. L' art també hi juga en tots ells un paper molt principal.

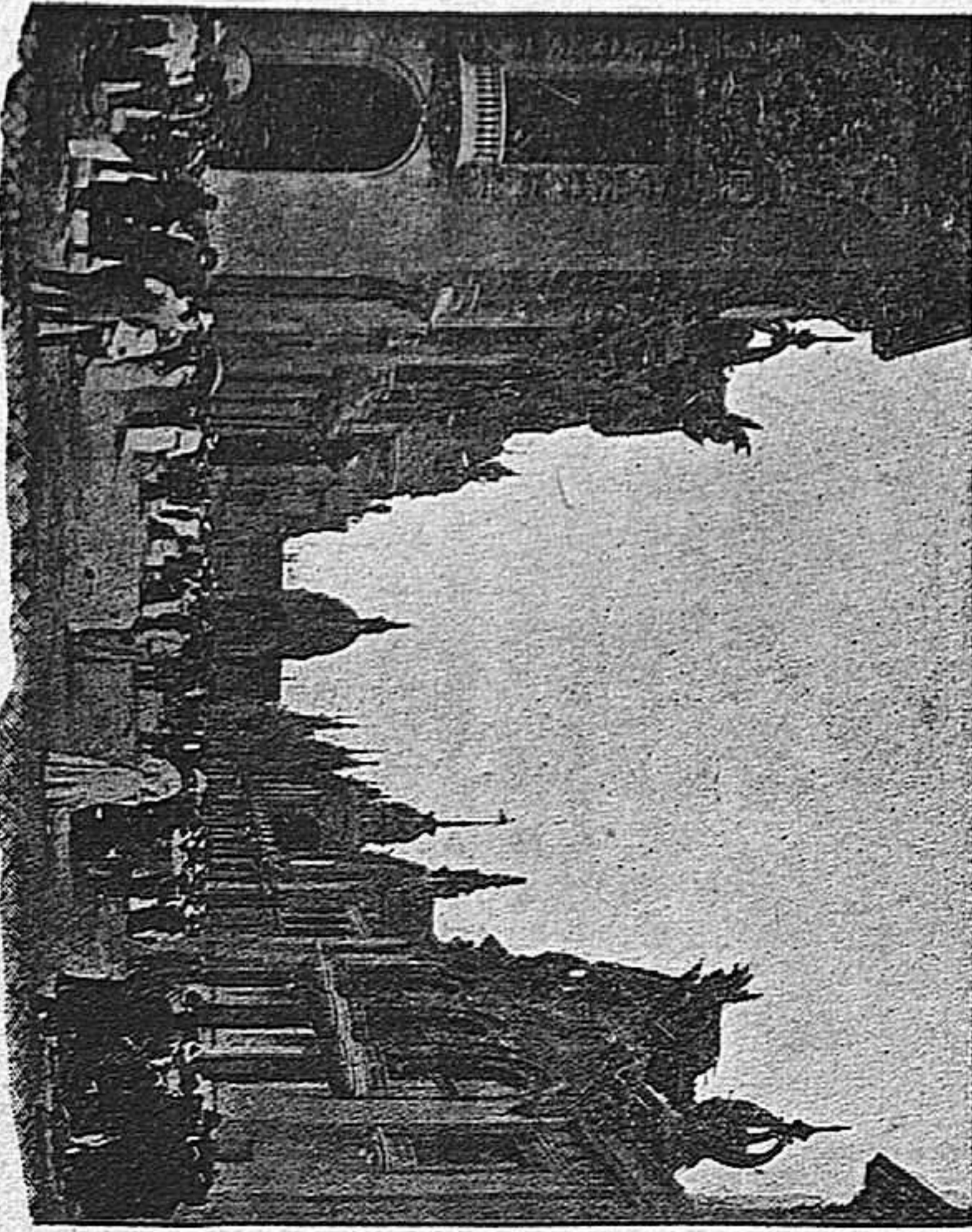
La esplanada dels inválits, ab tot y esser més petita que la del Camp de Marte, presenta un aspecte encisador qu' encanta á primera vista.

Al posar los peus á la esplanada dels inválits l' ànima s' enlayra y reb de sopte una falaguera impresió que l' espenteja á admirar aquell hermós conjunt d' edificis, en lo que l' home hi troba una serietat qu' encanta, tan si 's deté á investigar los *artefectes del vestir* com si contempla la disposició d' aquelles habitacions tan pràcticament distribuïdes.

Dintre d' aqueix conjunt d' edificis hi troba l' investigador joyes d' immens valor; mobles de gran valua, bronzos artístichs, vajilles, tapisos,

PALAU DE PLANTES Y FLORS

La exposició de flors, fruites, llegums, hortalisses y demés productes agrícoles de la secció francesa, posa de relleu l'avenç de l'agricultura y 'l grau de prosperitat de la veïna nació. Lo tamanyo y la bellesa de les fruites es tan admirable qu'el que les mira queda verament sorpres. Sembla mentida que 'l treball del home,

torcent la marxa natural de la terra, arriba a agermanar lantes y tan variadíssimes formes de plantes y flors ja sia per mitj del empelt ja per les diferents maneres d'ayre y calefacció que tan extraordinaria fecunditat donen á la terra que les produheix.

PALAU DE PLANTES Y FLORES

sas aixís no 's consegueixen ni ab tots els dollars del mon.

Peró, veusaquí que tot just havia comensat el plet, que Mr. Pierce, va canviar de parer, y encara que tenia seguretat de guanyar, va recordarse de que 'ls retratos haurien de quedar en poder del artista qui, en exercici de las sevas facultats, podria ferne lo que bé li semblés, per lo que corrian en perill de ser destinats á un negoci inconvenient.

Davant d'aquesta consideració, mister Pierce va estimarse més pagar la quantitat convinguda, més 250 dollars import de las costas del procés.

Un cop els quadros en poder seu, el milionari va tenir la pensada de ferne un auto de fé y propositantse que l'acte tingués ressonancia, va convidar á lo bó y millor de la ciutat, que acudint als jardins del capitalista, va disfrutar del original especte que oferia aquella foguera ahont s'hi cremava llenya per valor de 12,000 dollars.

Una qüestió per l'istil va produirse fa molts anys á Barcelona entre un pintor d'anomenada y un caracterisat polítich monárquich que s'havia distingit per la seva enérgica oposició al partit republicà, que en aquells temps tenia verdadera forsa.

Aquet polítich, donchs, havia encarregat al artista el seu retrato, pero un cop en llestít, el retratat va negarse á acceptarlo ab la excusa de que no s'hi assemblava.

Ab tot, el pintor, barceloní no va considerar necessari recorre als tribunals, com el seu cofrere suech, sinó que va agafar el retrato y va pintar al cap de la imatge del consegüent monárquich, un ayrós gorro frigi, del vermell més rabiós que va trobar.

En aquesta forma el quadro va ser exposat en una botiga situada en un dels punts més céntrichs de Barcelona.

No cal dir si 'l quadro tenia miradors y si n'hi feya la gent de comentaris.

Aixís que 'l polítich va enterarse de la passada que li havia jugat el pintor, va posarse fet una furia, pero com el pretext ab que havia refusat l'obra era —com hem dit—el de que no si assemblava, mal podia donarse per ofés y obligar al artista á treure el retrato, de la vergonya pública.

Per lo que va pensar, molt encertadament, pagar al pintor la quantitat convinguda y quedarse la tela.

Y en cara sort de que l'artista no va esser exigent y no li va cobrar el gorrofrigi que hi havia posat de més.

Un Betziller.

CURIOSITATS

LA INVENZIÓ DE LA SERRA

Conta la veu del poble que fins al temps de Sant Joseph no 's conegué la serra. Per tallar la fusta tenian un coltell, del quin se servían axí com si fos destal.

Una vegada 'l dimoni, aprofitantse d'un momen en que 'l bon espós de Maria era fora, volgué temptarlo d'ira, y ¿quina 'n fa? Comensa á oscar de cap á cap lo coltell, de manera que coltell no semblava.

Al tornar, Sant Joseph, veyentho, en lloch de enfadarse, tingué la inspiració de servirse de l'eyna, no picant, com

havia fet fins llavors, sino fregant, tal com segan l'herba las llagostas.

Y heus aquí com lo geni del mal, contra sa voluntat, feu un gran bé inventant la serra.

Al menys axis ho conta la veu del poble.

VARIETATS

CANSÓ DE BRESSOL

Ab ton plant m'ánima omplenas,
filleta que en lo bres ploras
sens' conhort

¡Quant abiat ploras la vida,
vida meva del meu cor!

¡Ay amor!

Nasqueres, y, al punt de veure
la claror,

ja n' ofegavas los xiscles
de ta mareta ab greu plor.

¡Ay amor!

No llensis tantas de llágrimas
de dolor

Si tan petiteta ploras,
se t' assecará lo cor.

¡Ay amor!

Si los ángels se te 'n duyañ,
¡quina sort!

abans que d'aquesta vida
vegis la trista maror!

¡Ay amor!

Ab ton plan m'ánima amplenias
de fredor.

¡Quí pogués aconortarte,
filla meva del meu cor!

¡Ay amor!

Manel Marti y Hortal.

PASSA-TEMPS

JEROGLIFICH COMPRIMIT

$$\frac{1^\circ + 3^\circ + 1^\circ}{0}$$

COMBINACIÓ

Burcar lo nom d'un peix que consti de tres silabes y combinarles de modo que resulte lo nom de cinch coses diferents.

CHARADA RÁPIDA

La primera es animal; dos-prima notes musicals. Tot, nom de dona.

FUGA DE VOCALS

D. s tr. nt. h. h. . n s. t. mbr.

. n . br. l, n. v. mbr., y j. ny,

V. nt y v. yt . n l. f. br. r

y . n l. s. d. m. s tr. nt. y . n

Les solucions al número próxim.

SOLUCIONS AL NUMERO ANTERIOR

Al geroglifich: *Com més mar més vela.*

A la charada rápida: *Armí.*

Al intringulis: *Fonoll.*

Manel Toga Munt.

Imp. de E. Cantero, San Blay, 34, Tortosa.